

फॉस्फो कंपोस्ट

प्रियंका डफळ
पदव्युत्तर पदवी विद्यार्थिनी
डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापीठ, अकोला

अर्थसंकल्पात सेंद्रिय शेतीसाठी चांगली आर्थिक तरतूद केली आहे याशिवाय एकीकडे किसान ड्रोन सारख्या योजनांना चालना दिली जात आहे. सेंद्रिय शेती आणि वाढत्या लोकसंख्येसाठी उत्पादनात वाढ व वाढत्या महागाईसाठी शेतकऱ्यांच्या उत्पादनात वाढ यांचा ताळमेळ बसणे गरजेचे आहे. त्यासाठी या सर्वांमधला दुवा शोधणे योग्य. जमिनीचे आरोग्य राखण्यासाठी सेंद्रिय खत आणि योग्य प्रमाणात मुलद्रव्यांची मात्रा मिळण्यासाठी आवश्यक घटक वापरून फॉस्फो कंपोस्ट (स्फुरदयुक्त) खते बनवता येतात. स्फुरदला पिकांच्या जिवनातील किल्ली असे म्हणतात परंतु नेहमीच्या वापराच्या शेणखतात स्फुरदची मात्रा ०.२ % इतकी कमी असते. ही कमी भरून काढण्यासाठी स्फुरदयुक्त घटक जसे रॉकफॉस्फेट चा वापर करून नेहमीचे शेणखत इनरिच कंपोस्ट मध्ये बदलता येते.

साहित्य: शेतातील पिकांचा उरलेला अवशेष पालापाचोळा, गिरीपुष्पाची पाने, रॉक फॉस्फेट (१२० किलो प्रति टन), इलिमेंटल सल्फर (५० किलो प्रति टन), युरिया (१० किलो प्रति टन), शेण

पद्धती: कंपोस्ट खड्डा भरून पद्धतीने करावे.

- वरील साहित्य योग्य प्रमाणात खड्ड्यात भरावेत.
- प्रत्येक पंधरा दिवसानंतर आणि ९० दिवसापर्यंत कुजलेले पदार्थ खालीवर करावे.
- प्रत्येक पाच ते सात दिवसांच्या अंतराने योग्य प्रमाणात पाणी द्यावे जेणेकरून आद्रता नियमित राहिल.
- शक्य असल्यास प्रत्येक आठवड्याला खताचे तापमान मोजावे.
- ९० दिवसानंतर कुजलेले खत ढीग करून पुढील ३० दिवसांसाठी कुजण्यासाठी ठेवावेत.
- फॉस्फो कंपोस्ट १२० दिवसांत तयार होते. यापासून १ % नत्र, २ % स्फुरद, ०.९ % पालश हे घटक मिळतात.

कंपोस्ट परिपक्वतेची चिन्हे:

- पूर्णपणे कुजलेल्या कंपोस्ट मध्ये कार्बन नायट्रोजन प्रमाण (C:N) १०:१ – २०:१ असतो.
- पूर्णपणे वास विरहित
- रंग काळा किंवा करडा असतो
- परिपक्व कंपोस्टमध्ये आद्रतेचे प्रमाण २० % पेक्षा जास्त नसते.
- कणांची साईज ४ मीमीपेक्षा कमी
- परिपक्व कंपोस्ट चे तापमान अगदी कमी असते.

(संपर्क: +९१ ८८३०९१०८४०)

पावर वीडर

प्रा. मनोज जाधव (सहाय्यक प्राध्यापक, कृषी अभियांत्रिकी)
निश्चल धोटे आणि निश्चल खिल्लारे (विद्यार्थी)
कृषी महाविद्यालय, रिमोड, वाशिम

पावर वीडर मशीनचा वापर तण काढून टाकण्यासाठी, माती हलविण्यासाठी आणि पीक वाढण्यास सुरुवात झाल्यानंतर माती सोडण्यासाठी केला जातो. बेन्सन अँडो इंजिनीअरिंगने उच्च प्रतीची कच्चा माल वापरून आणि नवीनतम तंत्रज्ञानाच्या मदतीने पावर वीडर मशीन तयार केली. या मशीन्स सर्व प्रकारच्या फळबागा, ऊस, कॉटन फील्ड, टोमॅटो, गुलाब रोपवाटिका, तंबाखू, सोया, ट्रोपिकोका, प्लोरीकल्चर, नारळ व काजू लागवड इ. साठी उपयुक्त आहे.

पावर वीडर मशीनचे फायदे: कामगार खर्च कमी करणे, देखभाल खर्च कमी करणे, ते कॉम्पॅक्ट डिझाईन्समध्ये, कमी किंमतीत उपलब्ध आहेत आणि तण नियंत्रणासाठी हानिकारक कीटकनाशकांचा वापर कमी करणे.

उपयोग: पिकांमधील आंतरमशागतीसाठी कोळपणी / वखरणगी, खुरपणी / निंदणी / भांगलन, खत मिसळणी, औषध फवारणी, फळझाडाभोवती पॉवर वीडर उलट्या दिशेने चालवून आळे तयार करण्यासाठी कमी कष्टात, कमी खर्चात व कमी वेळेत वापर करता येतो. भातशेतीमध्ये चिखलणीचे काम सुलभरीत्या व प्रभावीपणे करता येते. पॉवर वीडर हे ओळ पद्धतीने लावल्या जाणाऱ्या पिकात, फळपिके आणि भाजीपाला पिकात निंदणी करण्यासाठी वापरले जाते.

वैशिष्ट्ये: अत्यंत सोपी रचना, कमी वेळात जास्त काम करण्यासाठी महत्वाचे, मजुरांची गरज कमी लागते, यंत्र वापरण्यासाठी एकाच माणसांची गरज असते, आकाराने लहान व वजनाने कमी असल्यामुळे एका ठिकाणाहून दुसऱ्या ठिकाणी जाणे सोयीस्कर.

पॉवर वीडर वापरताना घेतली जाणारी काळजी:

- १) इंजिन व एअर विलनरमधील तेलाची पातळी तपासावी, ती कमी असल्यास बरोबर करून घ्यावी.
- २) इंजिन फाउंडेशन व चॅसिस नट-बोल्ट घट्ट बसवावेत. चाकाचे व दातांचे नट बोल्ट ढिले झाल्यास ते घट्ट बसवावेत.
- ३) चाकामधील हवेचा दाब तपासावा.
- ४) गिअर बॉक्स, रोटरी चैनमधील तेलाची पातळी तपासावी, तसेच नियमितपणे शिफारशीनुसार ऑइल फिल्टर, डिझेल फिल्टर आणि इंजिन ऑइल बदलावे.
- ५) इंजिनमध्ये थंडीच्या दिवसांत एस.ए.ई. ३० व उन्हाळ्यात एस.ए.ई. ४० प्रतीचे वंगण तेल वापरावे.
- ६) गिअर बॉक्समध्ये एस.ए.ई. ९० प्रतीचे तेल वापरावे. हे तेल १५० तासांनंतर बदलावे.
- ७) ग्रीस कपमधील ग्रीस २५ तासांच्या कामानंतर बदलावा.

(संपर्क: +९१ ९३५९९१४७३१)

